

Ляшик Софія
здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Успішний розвиток особистості в сучасному дошкільлі залежить від того, наскільки дитина правильно вивчає основні комунікативні навички. Незважаючи на те, що старші дошкільники тягнуться до спілкування та діалогу з однолітками, науковці стверджують, що діти в дошкільних закладах повільно розвивають свою комунікативну компетентність. Реальні комунікативні аспекти спілкування краще освоюються через сюжетно-рольову гру, оскільки для дітей ігрові дії є реальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі аналізу останніх наукових досліджень та публікацій можна зробити висновок, що дослідники проявляють особливий інтерес до структури сюжетно-рольової гри (Д. Ельконін), поняття «комунікативна компетентність» (Л. Мамчур, М. Айзенбарт) та поняття «сюжетно-рольова гра» (Г. Лаврентьєва, О. Усова). Незважаючи на цей інтерес до дослідження сюжетно-рольової гри як засобу формування комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного віку, потенціал гри у педагогіці все ще недостатньо розкрито. Це стало метою написання даної статті.

Кожен етап розвитку дитини має свій основний вид діяльності, наприклад, для дошкільнят провідним є розважальна сюжетно-рольова гра. Так, для дітей дошкільного віку провідним видом діяльності є сюжетно-рольова гра. Г. Лаврентьєва стверджує: «Сюжетно-рольова гра – це діяльність, у якій діти беруть на себе трудові або соціальні функції дорослих і в спеціально створюваних ними ігрових, уявних умовах відтворюють або моделюють життя дорослих і відносини між ними» [2, с. 52]. Однак, слід відрізнити ігрову діяльність від примусової роботи, оскільки не можна змусити дитину гратися.

У сучасній дошкільній педагогіці послуговуються структурою сюжетно-рольової гри, запропонованою Д. Ельконіним, яка містить наступні компоненти:

- 1) ролі, які беруть на себе діти в процесі гри;
- 2) ігрові дії, за допомогою яких реалізуються обрані ролі;
- 3) ігрове використання предметів;
- 4) реальні стосунки між дітьми, за допомогою яких регулюється розвиток гри;
- 5) сюжет;
- 6) зміст.

Від організації структури залежить ефективність формування сюжетно-рольової гри та її повноцінний розвиток. За твердженням Д. Ельконіна, розвиток сюжетно-рольової гри можна умовно розділити на чотири етапи. Перші два етапи характеризуються діями з предметами як основним змістом гри, а на третьому і четвертому етапах діти зосереджуються на відображенні соціальних відносин та ролей, а також на виявленні ставлень до інших людей, які вони уособлюють у своїх ролях.

Мета дослідження полягає у реалізації сюжетно-рольової гри як ефективного засобу формування комунікативної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Під час дослідження було визначено критерії сформованості комунікативної компетентності, якими керувалися в роботі:

- 1) когнітивний (розуміння дитиною специфіки ситуації спілкування);
- 2) емоційний (вміння контролювати свої емоції та настрої);
- 3) комунікативно-інтерактивний (вміння вести діалог).

Соціальна природа спілкування виражається в тому, що воно завжди відбувається у середовищі людей, між якими виникають комунікативні дії. «Комунікативні дії здійснюються комунікантами в комунікативній ситуації з метою зміни станів цієї ситуації відповідно до того, наскільки наявні стани влаштовують або не влаштовують учасників ситуації», – констатує М. Айзенбарт [1, с. 119]. Враховуючи, що ці дії є особистісно зумовленими та здійснюються суб'єктом відповідно до особистої мотивації, моделюючи взаємини дорослих у

грі, діти водночас засвоюють навички спілкування, взаємодії, співпраці, навчаються виступати один щодо одного у різних позиціях.

Висновки. Отже, сюжетно-рольова гра є визначальною діяльністю для дошкільнят і є необхідною умовою для нормального розвитку їхньої особистості та психіки. Вона сприяє розвитку монологічного та діалогічного мовлення та стимулює активне спілкування. Крім того, через спілкування зі своїми ровесниками діти навчаються слухати та розуміти інших, засвоюють нові знання та вчаться взаємодіяти у комунікації. В процесі гри діти несвідомо засвоюють елементи комунікативної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айзенбарт М. М. Формування соціально-комунікативної компетентності старших дошкільників як педагогічна проблема / М. М. Айзенбарт // Молодь і ринок. 2014. № 1. с. 119–123.

2. Лаврентьєва Г. П. Культура спілкування дошкільнят / Галина Прокопівна Лаврентьєва. К.: Рад. школа, 1988. 128 с.

3. Мамчур Л. І. Реалізація компетентнісного підходу у процесі навчання української мови / Л. І. Мамчур // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: реалії і перспективи» (25–26 жовтня 2018 р., м. Херсон) / заг. ред. І. В. Гайдаєнко; [упор. Т. Г. Окуневич]. 2018. с.112–115.